

Sygn. akt V U 151/22

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 marca 2022 r.

Sąd Okręgowy w Kaliszu V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Stanisław Pilarczyk

Protokolant: sekr.sądowy Anna Sobańska

po rozpoznaniu w dniu 22 marca 2022 r. w Kaliszu

odwołania T. O.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

z dnia 20 grudnia 2021 r. Nr (...)

w sprawie T. O.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O.

o wysokość świadczenia

Oddala odwołanie

Sędzia Stanisław Pilarczyk

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 20 grudnia 2021 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w O., w wyniku złożenia w dniu 30 września 2021 roku przez T. O. wniosku, odmówił mu ustalenia wysokości emerytury na podstawie art. 26 w zw. z art. 55 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2021 roku poz. 291), zwanej dalej ustawą emerytalną, ponieważ po osiągnięciu wieku emerytalnego nie kontynuował on ubezpieczenia emerytalnego i rentowego.

Odwołanie od powyższej decyzji złożył T. O., domagając się ustalenia wysokości jego emerytury na podstawie art. 26 i 55 ustawy emerytalnej.

Organ rentowy, w odpowiedzi na odwołanie, wniósł o jego oddalenie.

Sąd ustalił i zważył co następuje.

Odwołujący T. O. urodził się (...).

Decyzją z dnia 25 lutego 2015 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Oddział w O., zwany dalej organem rentowym, na podstawie art. 27 ustawy emerytalnej, przyznał odwołującemu prawo do emerytury począwszy od dnia 1 lutego 2015 roku, a jej wysokość ustalono zgodnie z art. 53.

(dowód – decyzja organu rentowego z dnia 25 lutego 2015 roku – akta rentowe)

T. O. udowodnił 27 lat, 9 miesięcy i 10 dni okresów składkowych oraz 18 lat, 28 dni okresów uzupełniających. Ostatni okres składkowy z tytułu ubezpieczenia emerytalno-rentowego odwołującego, przez przyznaniem prawa do emerytury, był okres zatrudnienia w (...) Sp. z o.o. w O. od dnia 4 stycznia 1999 roku do dnia 3 stycznia 2001 roku.

(dowód – świadectwo pracy odwołującego, decyzja organu rentowego o przeliczeniu emerytury z dnia 16 września 2019 roku, karta przebiegu zatrudnienia z 16 października 2019 roku – akta rentowe)

Od dnia 13 sierpnia 2021 roku odwołujący został zgłoszony do ubezpieczenia emerytalno-rentowego z tytułu zawartej umowy zlecenia.

(okoliczności niesporne)

Powyższy stan faktyczny nie jest sporny, został ustalony na podstawie akt rentowych.

Odwołanie T. O. nie zasługuje na uwzględnienie. Zaskarżona decyzja organu rentowego z dnia 20 grudnia 2021 roku jest prawidłowa.

Przedmiotem sporu było ustalenie, czy odwołujący jest uprawniony do ponownego ustalenia uprawnień do emerytury na podstawie art. 55a ustawy emerytalnej, tj. według nowych zasad na podstawie art. 26 ustawy emerytalnej, albowiem organ rentowy odmówił mu tego prawa, podnosząc że nie został spełniony warunek kontynuowania ubezpieczeń emerytalnego i rentowych po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego.

W pierwszej kolejności Sąd wskazuje, że przepisy ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych pozwalają ubezpieczonym urodzonym przed 1 stycznia 1949 roku, którzy wystąpili z wnioskiem o przyznanie emerytury po 31 grudnia 2008 roku, na wybór nowego sposobu wyliczenia emerytury, tj. od podstawy składającej się z sumy składek zgromadzonych na koncie indywidualnym w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych i kapitału początkowego.

Zgodnie z art. 55 tej ustawy ubezpieczonemu spełniającymi warunki do uzyskania emerytury na podstawie art. 27 (tj. urodzonemu przed dniem 1 stycznia 1949 roku), który kontynuował ubezpieczenia emerytalne i rentowe po osiągnięciu przewidzianego w tym przepisie wieku emerytalnego i wystąpił z wnioskiem o przyznanie emerytury po 31 grudnia 2008 roku, może być obliczona ona obliczona na podstawie art. 26, jeżeli jest wyższa od obliczonej zgodnie z art. 53.

Art. 26 ust. 1 ustawy emerytalnej stanowi, że emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art. 25 przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego, z uwzględnieniem ust. 5 i art. 183.

Jak wynika z art. 25 ust. 1 ustawy emerytalnej podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24, stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, zwaloryzowanego kapitału początkowego określonego w art. 173-175 oraz kwot środków zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art. 42a ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych, z zastrzeżeniem ust. 1a i 1b oraz art. 185.

Zgodnie z art. 173 ust. 1 ustawy emerytalnej dla ubezpieczonych po dniu 31 grudnia 1948 roku, którzy przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek, ustala się kapitał początkowy.

Przepisy ustawy emerytalnej przewidują także obliczenie wyższej emerytury dla ubezpieczonego, który miał ustalone prawo do emerytury. I tak, zgodnie z art. 55a ust. 1 ustawy emerytalnej, przepis art. 55 stosuje się również do

ubezpieczonego, który miał ustalone prawo do emerytury przed zgłoszeniem wniosku o emeryturę, o której mowa w art. 27.

Jeżeli ubezpieczony pobrał emeryturę, do której miał ustalone prawo przed ustaleniem prawa do emerytury z tytułu osiągnięcia wieku emerytalnego, określonego w art. 27 ust. 2 i 3, podstawę obliczenia emerytury zgodnie z art. 26 pomniejsza się o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur w wysokości przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych i składki na ubezpieczenie zdrowotne (art. 55a ust. 2).

Prawo do emerytury ustalone przed osiągnięciem wieku emerytalnego, określonego w art. 27 ust. 2 i 3, ustaje z dniem, od którego została przyznana emerytura na podstawie art. 27, obliczona zgodnie z art. 26 (55a ust. 3).

Natomiast w myśl art. 27 ustawy emerytalnej ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 roku przysługuje emerytura, jeżeli spełnili łącznie następujące warunki:

osiągnęli wiek emerytalny wynoszący co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn;

mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 20 lat dla kobiet i co najmniej 25 lat dla mężczyzn, z zastrzeżeniem art. 27a.

Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy, należy wskazać, że ponownego ustalenia emerytury na podstawie 55a ustawy emerytalnej, tj. według nowych zasad zgodnie z art. 26 ustawy emerytalnej, może domagać się osoba, która spełni następujące przesłanki: urodziła się przed 1 stycznia 1949 roku, kontynuowała ubezpieczenia emerytalne i rentowe po osiągnięciu wieku emerytalnego (65 lat dla mężczyzn) i wystąpił z wnioskiem o przyznanie emerytury po dniu 31 grudnia 2008 roku.

Odwołujący urodził się przed 1 stycznia 1949 roku i wystąpiła z wnioskiem o przyznanie emerytury po dniu 31 grudnia 2008 roku.

Zdaniem Sądu nie spełnił on natomiast przesłanki kontynuowania ubezpieczenia po osiągnięciu wieku emerytalnego.

Przywołana treść normy art. 55 ustawy zawiera zatem ograniczenia podmiotowe, wynikające ze wskazanych w niej warunków temporalnych, jak i skierowana jest wobec ubezpieczonych, którzy kontynuują ubezpieczenie emerytalne i nie występują z wnioskiem o emeryturę powszechną pomimo spełnienia do niej warunków. Należy również zauważyć, że wspomniane wymagania muszą być spełnione łącznie, co oznacza z jednej strony konieczność wykazania przez ubezpieczonego, iż pomimo osiągnięcia wieku powszechnego nadal kontynuował ubezpieczenie emerytalne, jak i wymóg zgłoszenia wniosku o emeryturę powszechną po dniu 31 grudnia 2008 roku.

W wyroku z dnia 20 września 2017 roku (I UK 339/16, Lex nr 2390759) Sąd Najwyższy wskazał, że zawarty w przepisie art. 55 zwrot „kontynuował ubezpieczenia emerytalne i rentowe” po osiągnięciu przewidzianego w tym przepisie (art. 27 ustawy emerytalnej) wieku emerytalnego należy odczytywać jako konieczność pozostawania w wymienionych ubezpieczeniach w dniu osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego, nieskorzystanie z powstałego w tym dniu prawa do emerytury i pozostawanie w ubezpieczeniu po tym dniu. Pogląd ten został podtrzymany w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2017 roku (II UK 429/16, Lex nr 2390729). Sąd Najwyższy podkreślił, że osoba, która nie podlegała ubezpieczeniom społecznym w dniu osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego i nie kontynuowała ich po tej dacie, lecz przystąpiła do ubezpieczeń dopiero w późniejszym czasie (rozpoczęła ubezpieczenia po osiągnięciu wieku emerytalnego), nie spełnia jednej z kilku kumulatywnych przesłanek, które w myśl art. 55 ustawy emerytalnej warunkują prawną możliwość ubiegania się o wyliczenie emerytury wedle metody „kapitałowej”. W orzeczeniach tych podkreśla się, że reguły wykładni językowo-logicznej nakazują nadawanie odmiennych znaczeń różnym pojęciom wykorzystywanym w jednym akcie prawnym, zatem konfrontacja pojęcia „podleganie ubezpieczeniu po dniu” z art. 108 ust. 1 ustawy emerytalnej (który chociaż nie dotyczy obliczenia, lecz przeliczenia emerytury - przewiduje podobną przesłankę) z wykorzystanym w art. 55 ustawy o emeryturach i rentach zwrotem "kontynuowanie ubezpieczeń po osiągnięciu wieku" skłania do wniosku, że o ile w pierwszej sytuacji możliwe

jest zastosowanie przepisu względem osoby, która rozpoczęła stosunek ubezpieczenia po wskazanym w przepisie dniu, o tyle drugi zwrot wskazuje na okresowość i ciągłość podlegania ubezpieczeniom, która powinna rozpocząć się co najmniej w dniu osiągnięcia wieku emerytalnego i trwać po tym dniu (por. też wyrok Sądu Najwyższego z 15 marca 2018 roku, I UK 31/17).

W wyroku z dnia 4 lipca 2019 roku (III UK 179/18, Lex nr 2691557) Sąd Najwyższy wyjaśnił, że po przyznaniu prawa do emerytury z art. 27 u.e.r.f.u.s. i korzystaniu z tej emerytury, ubezpieczony, który później podejmie zatrudnienie lub pozarolniczą działalność - wiążące się z obowiązkiem odprowadzenia składek na ubezpieczenia społeczne, nie może skutecznie domagać się przeliczenia wysokości takiej emerytury na podstawie art. 55 lub art. 55a u.e.r.f.u.s. Innymi słowy, podlega oddaleniu wniosek o ponowne obliczenie wysokości emerytury przyznanej na podstawie art. 27 ustawy według nowych zasad, jeżeli wcześniej wysokość emerytury została obliczona na podstawie art. 27 w związku z art. 53 u.e.r.f.u.s. Sąd Najwyższy wyjaśnił, że unormowanie z art. 55 umożliwia ustalenie wysokości świadczenia osobom spełniającym warunki do przejścia na emeryturę na starych zasadach (art. 27 ustawy emerytalnej) według reguł obowiązujących dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 roku na zasadach wynikających z art. 26 ustawy emerytalnej, jeżeli osoby te kontynuowały ubezpieczenie emerytalne po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego i wystąpiły z wnioskiem o świadczenie po dniu 31 grudnia 2008 roku, a emerytura obliczona w myśl art. 26 okaże się wyższa niż obliczona zgodnie z art. 53 ustawy emerytalnej. Zakresem podmiotowym tego przepisu objęci są zatem ubezpieczeni „spełniający warunki do uzyskania emerytury na podstawie art. 27” (a nie ubezpieczeni, którzy uzyskali prawo do tego świadczenia), kontynuujący ubezpieczenia emerytalne i rentowe po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego. Z tego wynika, że chodzi o nabycie prawa do tego świadczenia in abstracto (w związku ze spełnieniem warunków – art. 100 ust. 1 ustawy emerytalnej), a nie in concreto (na skutek złożonego wniosku o świadczenie – art. 116 ust. 1 w związku z art. 129 ust. 1 tej ustawy) przez osobę, która po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego kontynuowała ubezpieczenia emerytalne i rentowe i dopiero następnie wystąpiła z wnioskiem o emeryturę. Taka interpretacja odpowiada również wynikom wykładni systemowej i celowościowej. Przepis art. 55 został umieszczony w Dziale II Rozdziale 4 ustawy emerytalnej, zatytułowanym "Ustalanie wysokości emerytur, o których mowa w art. 27-50e".

Uprawnienie do obliczenia emerytury wedle art. 55 ustawy emerytalnej mają ci ubezpieczeni, którzy w dniu osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego, po pierwsze, podlegali ubezpieczeniom społecznym, po drugie, zamiast emerytury wybrali dalszą aktywność zawodową, kontynuując po tym dniu podleganie tym ubezpieczeniom. Ratio legis tego przepisu jest bowiem kontynuowanie opłacania składek. Dotyczy on zatem tylko tych ubezpieczonych, którzy w chwili składania tego wniosku spełniali warunki z art. 55 ustawy, a więc przede wszystkim kontynuowali ubezpieczenie emerytalne i rentowe po osiągnięciu powszechnego wieku emerytalnego, nie realizując uprawnień do emerytury i w ten sposób przyczyniając się do powiększenia Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Mając powyższe rozważania prawne na względzie przy niespornym stanie faktycznym w sprawie, z którego wynika iż odwołujący wybrał prawo do pobierania emerytury od 2015 roku i dopiero po ponad 6 latach jej pobierania ponownie podjął zatrudnienie na podstawie umowy zlecenia z którym wiązała się kwestia podlegania ubezpieczeniu emerytalnemu i rentowemu, to nie ma on prawa do przeliczenia emerytury i ustalenia jej wysokości na podstawie art. 55, 55a i 26 cytowanej wyżej ustawy emerytalnej

Reasumując, Sąd uznał, że zaskarżona decyzja organu rentowego jest prawidłowa, a zatem Sąd – na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. – oddalił odwołanie T. O..

Sędzia Stanisław Pilarczyk